

RPW/94697/2020 P
Data: 2020-11-17

Warszawa, dnia 13 listopada 2020 roku

**Prezes
Sądu Okręgowego w Warszawie**

Wiz. 450 – 162/20

BIURO RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH	
WPL.	17 -11- 2020
ZAL.	NR.

**Pan
Adam Bodnar
Rzecznik Praw Obywatelskich**

Szanowny Panie Rzeczniku,

W nawiązaniu do wystąpienia zawartego w piśmie z dnia 24 lipca 2019 r., uprzejmie wskazuję, że nie podzielam ujętych tam zastrzeżeń, w sytuacji, w której adresatem podnoszonych zarzutów jest Prezes Sądu, mając w szczególności na uwadze, że rodzaj danych zamieszczanych na zwrotach poświadczeniach odbioru, papierowych lub elektronicznych, w postępowaniu sądowym wynika jednoznacznie z brzmienia § 18 ust. 1 Zarządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie organizacji i zakresu działania sekretariatów sądowych oraz innych działów administracji sądowej z dnia 19 czerwca 2019 r. (Dz. Urz. MS z 2019 r. poz. 138) i pozostaje w zgodzie z wzorem stanowiącym załącznik do rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 12 października 2010 r. w sprawie szczegółowego trybu i sposobu doręczania pism sądowych w postępowaniu cywilnym (Dz. U. z 2015 r. poz. 1222, ze zm.) oraz do rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 10 stycznia 2017 r. w

sprawie szczegółowych zasad i trybu doręczania pism organów procesowych w postępowaniu karnym (Dz. U. z 2018 r. poz. 553).

Zasady sporządzania i doręczania korespondencji sądowej nie są przedmiotem regulacji indywidualnie dokonywanych na poziomie prezesa sądu. Zasady te są przedmiotem wspólnej dla wszystkich sądów powszechnych w kraju regulacji zawartej w zarządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 19 czerwca 2019 r. Zgodnie z § 18 ust. 1 tego zarządzenia pisma wysyłane przez sąd doręcza się adresatom w kopertach za potwierdzeniem odbioru, którego wzór stanowi załącznik do wyżej powołanych rozporządzeń Ministra Sprawiedliwości. Załącznik ten z kolei jednoznacznie wskazuje, że zwrotne potwierdzenie odbioru zawierać winno obok daty i sygnatury akt także informację o rodzaju przesyłki i terminie. Zgodnie bowiem z tym wzorem, poza określeniem nadawcy i adresata przesyłki, pokwitowanie odbioru zawierać ma m.in. następujące elementy:

- a) Data;
- b) Sygn. Akt;
- c) Rodzaj przesyłki;
- d) Termin.

Treść § 18 ust 3 zarządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 19 czerwca 2019r. w sprawie organizacji i zakresu działania sekretariatów sądowych oraz innych działów administracji sądowej obejmuje zakaz umieszczania na pokwitowaniu odbioru pisma informacji o jego treści merytorycznej innej, czy dalej idącej, niż tylko określenie rodzaju pisma i terminu czynności, której pismo to dotyczy. Za naruszenie wyrażonego w w/w zarządzeniu zakazu nie można natomiast uznać umieszczenia na potwierdzeniu odbioru informacji o terminie posiedzenia lub rozprawy, skoro rozporządzenie tego samego Ministra Sprawiedliwości wprost poleca umieszczenie tam takiej informacji.

Nie można zarazem zgodzić się ze stwierdzeniem, że cyt.: „(...) szczegółowe określenie na kopercie pism jakie znajdują się w środku poprzez wskazanie ich rodzaju: postanowienie, orzeczenie, zarządzenie oraz daty ich wydania stanowi istotną informację, albowiem nie tylko adresat, lecz również osoby zajmujące się doręczaniem przesyłek, uzyskują wiedzę o zawartości koperty”. Określenie rodzaju przesyłki w sposób mniej szczegółowy niż wyżej wskazano oznaczałoby sprowadzenie sposobu wypełnienia tej rubryki do użycia określenia „pismo”, co czyniłoby wyszczególnienie tej rubryki w ministerialnym wzorze potwierdzenia odbioru czynnością pozbawioną jakiegokolwiek sensu, skoro *gros* korespondencji sądowej mieściłoby się w tej kategorii rodzajowej. W ostatniej z rubryk ujętych we wzorze awiza chodzi o datę dzienną posiedzenia jawnego (także rozprawy), dzięki

czemu organ procesowy w sposób jednoznaczny i niewątpliwy uzyskuje informację odnośnie do powiadomienia uczestnika postępowania/strony procesu/pełnomocnika o wyznaczonym terminie, pozwala też sprawnie zidentyfikować kategorię przekazanych informacji, co jest szczególnie ważne w sprawach wymagających kierowania do zainteresowanych licznej korespondencji i uzyskiwania potwierdzenia w zakresie dotarcia konkretnej informacji do adresata (względnie możliwości zapoznania się adresata z określoną informacją).

Zapewne zapis: „zarz. z dnia — cyfra rzymska określająca nr zarządzenia”, z punktu widzenia organu sądowego będącego jego nadawcą, pozwalałby na identyfikację pisma w oparciu o samo tylko pokwitowanie odbioru (wypada w tym zakresie istotne ryzyko wystąpienia zwykłej ludzkiej pomyłki, czy to po stronie sędziego w zakresie numeracji kolejnych punktów zarządzenia, czy to po stronie urzędnika, wpisującego numer zarządzenia do treści pokwitowania odbioru, zwłaszcza wobec użycia tam numeracji rzymskiej oraz ryzyko tego, że tego rodzaju pomyłki możliwość identyfikacji pisma mogą całkowicie wykluczać), a z punktu widzenia możliwości identyfikacji przesyłki nie byłoby żadnym problemem zastąpienie rubryk „rodzaj przesyłki” i „termin” innymi niż dotychczas stosowane określeniami, w tym w szczególności poprzez użycie specjalnie stworzonych do tego celu kodów, szyfrów, itp. możliwych do odczytania przez urzędników sądowych, a nierozszyfrowywalnych dla listonosza czy innego pracownika poczty, im częściej byłyby one zmieniane i im bardziej różniłyby się one w poszczególnych sądach. Takiego rozwiązania nie przewiduje jednak ni powołane wyżej zarządzenie, ani rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości, który zdecydował się objąć ten obszar wspólną dla wszystkich sądów, jednolitą i opartą o delegację ustawową regulacją. W powołanych wyżej regulacjach Minister Sprawiedliwości nie przewidział stosowania ani indywidualnie określanych na poziomie prezesów sądów, ani wspólnych dla wszystkich sądów powszechnych, kodów określających rodzaj pisma lub termin, którego to pismo dotyczy. Wskazać tymczasem należy, że tego typu regulację kodową dla określenia rodzaju korespondencji wysyłanej z powszechnych jednostek prokuratury wprost przewiduje § 86 ust. 2 i załącznik nr 2 do zarządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 marca 2016 r. w sprawie organizacji i zakresu działania sekretariatów oraz innych działów administracji w powszechnych jednostkach organizacyjnych prokuratury (tj. Dz. Urz. MS z 2017r. poz. 174). Celem takiej regulacji nie jest jednak utajnienie zawartości przesyłki przed pracownikiem operatora pocztowego, skoro znaczenie poszczególnych kodów wyjaśnione zostało w akcie prawnym powszechnie dostępnym i podlegającym urzędowej publikacji. Przyjęcie takiego modelu postępowania i zastąpienie zapisów aktów powszechnie obowiązujących indywidualnym, tworzonym

odrębnie na poziomie poszczególnych sądów, systemem kodowym jest zabiegiem zupełnie nieuzasadnionym, który w konsekwencji prowadzić może do tego, że chociaż zapisy umieszczone na potwierdzeniach odbioru będą całkowicie czytelne dla pracowników sądu - nadawcy, to mogą stać się już nierozszyfrowywalne dla sędziów innych sądów (np. w razie przekazania sprawy), sędziów właściwych sądów odwoławczych, czy Sądu Najwyższego, gdzie kwestia doręczenia lub niedoręczenia pisma niejednokrotnie może stać się zasadniczym przedmiotem kasacji/skargi kasacyjnej.

Niezależnie od powołanych wyżej argumentów uważam, że brak jest podstaw, by twierdzić, iż użycie tak ogólnych sformułowań, jak stosowane dotychczas w rubrykach „rodzaj przesyłki i termin”, narusza konstytucyjny standard, czy to w zakresie dotyczącym wolności i ochrony tajemnicy komunikowania się, czy w zakresie ochrony danych osobowych jednostki. Bez względu na sposób obecnego, czy przyszłego uregulowania tej kwestii w stosownych aktach prawnych, bądź interpretacji odnoszących się do tego przedmiotu przepisów prawa unijnego, stwierdzić należy, że już samo określenie na kopercie nadawcy pisma w wielu wypadkach wprost lub pośrednio wskazuje na rodzaj przesyłanej korespondencji. Zaproponowany sposób rozumowania, przyjęty w powołanym na wstępie piśmie, skutkowałby w konsekwencji konkluzją, że w wielu wypadkach konstytucyjny standard wolności i ochrony tajemnicy komunikowania się łamie już samo umieszczenie na kopercie danych nadawcy, ujawniając pracownikom operatora pocztowego fakt korespondowania adresata z lekarzem, przychodnią, fundacją zajmującą się finansowaniem leczenia nowotworów, bankiem itp. W tym kontekście nie bez znaczenia jednak jest, że ustawa z dnia 23 listopada 2012 r. prawo pocztowe nakłada na operatora pocztowego i jego pracowników obowiązek zachowania „tajemnicy pocztowej”. Zgodnie z art. 41 ust. 1 tej ustawy tajemnica pocztowa obejmuje informacje przekazywane w przesyłkach pocztowych, informacje dotyczące realizowania przekazów pocztowych, dane dotyczące podmiotów korzystających z usług pocztowych oraz dane dotyczące faktu i okoliczności świadczenia usług pocztowych lub korzystania z tych usług. Jeżeli zagrożeniem wskazanych wolności nie jest powzięcie przez pracownika operatora pocztowego wiedzy o wysokości otrzymywanej przez konkretną osobę z ZUS emerytury, to brak jest podstaw by twierdzić, że wolność ta zostaje naruszona przez wypełnienie pokwitowania odbioru korespondencji sądowej i użycie tam terminu „orzeczenie”, „wezwanie”, „zawiadomienie” itp., zwłaszcza że wykonując usługi pocztowe, a także obowiązki wynikające z innych ustaw (w tym ustawy o radiofonii i telewizji) operator pocztowy uzyskuje dostęp do szerokiego zbioru danych osobowych,

ochrona których również opiera się o określone kryteria publicznego zaufania do podmiotów wykonujących działalność pocztową.

Wbrew stanowisku zaprezentowanemu w powołanym na wstępie piśmie, zgodnie z § 93 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2019 r. regulamin urzędowania sądów powszechnych wokanda zawiera imiona i nazwiska orzeczników oraz ławników, sygnatury akt spraw wyznaczonych do rozpoznania w danym dniu, oznaczenie godzin, na które sprawy wyznaczono, imiona i nazwiska, nazwy lub firmy stron lub uczestników postępowania nieprocesowego. W razie wezwania na posiedzenie lub rozprawę świadków, biegłych i tłumaczy na wokandzie wskazuje się ich imiona i nazwiska wraz z oznaczeniem godziny, na którą są wezwani. Ograniczenie zawartości wokandy może nastąpić jedynie na mocy odrębnego zarządzenia sędziego z uwagi na ochronę moralności, bezpieczeństwa państwa i porządku publicznego oraz ze względu na ochronę życia prywatnego lub inny ważny interes prywatny, a szczególnie dobro małoletniego pokrzywdzonego przestępstwem (§ 92 ust 4). Taką ograniczoną formę ma również wokanda publikowana na stronie internetowej sądu (§ 94 ust 2).

W świetle powyższego wyrażam zatem pogląd, że z uwagi na objęcie materii wskazanej w wystąpieniu regulacją rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości, zmiana zakresu informacji umieszczanych na pokwitowaniu odbioru korespondencji sądowej nie może być realizowana na poziomie zarządzenia prezesa sądu. Podążając tokiem rozumowania zaprezentowanym w powołanym piśmie, należałoby wykluczyć zamieszczania na zwrotkach również sygnatury akt sprawy, bo to także mogłoby – w prezentowanym w piśmie zajęciu – stygmatyzować adresata i stanowić o naruszeniu wolności o charakterze osobistym, jaką jest wolność komunikowania się, wynikająca z art. 49 Konstytucji RP. Wskazany przepis chroni nie tylko treść przekazywanych informacji, ale także dane osobowe uczestników. Przedmiotem ochrony jest porozumiewanie się jako pewna czynność. Przedmiotem gwarantowanej wolności są wszelkie okoliczności, w jakich czynność ta jest podejmowana. Ochronie nie podlega natomiast wolność jednostki, jakiego typu informacje na swój temat jednostka zamierza upowszechniać, tj. komunikować (por. Konstytucja RP. Tom I. Komentarz do art. 1–86, red. prof. dr hab. Marek Safjan, dr hab. Leszek Bosek 2016). Oczywiście ustrojodawca gwarantuje nie tylko wolność, ale także ochronę tajemnicy komunikowania się. Treści przekazywane podczas tego porozumiewania się przeznaczone są wyłącznie dla adresata. Osoby porozumiewające się ani nie mogą być zmuszone do ich ujawnienia, ani nawet zmuszone do ujawnienia drugiej strony (odbiorcy lub nadawcy tych treści). Jakikolwiek inny podmiot nie powinien mieć dostępu do przekazywanych treści i tym

bardziej z dostępu tego czynić użytku, polegającego na ich ujawnieniu publicznym lub ujawnieniu innej osobie niż adresat (Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz prof. dr hab. Bogusław Banaszak 2012).

Powyższy standard nie wydaje się jednak zagrożony poprzez wskazanie w zpo rodzaju przesyłanego pisma (np. zawiadomienie/wezwanie/postanowienie/wyrok), czy terminu posiedzenia (wskazanie samej daty, bez oznaczenia bliższych szczegółów). Te same informacje odnośnie adresata mogą być zaś uzyskane również przy dysponowaniu tylko oznaczeniem sygnaturowym sprawy, zatem stanowisko akcentujące wyłącznie zagrożenia na tle zamieszczenia na kopercie danych odnośnie rodzaju przesyłki i terminu wydaje się niekonsekwentne, a przy tym trudno zgodzić się z konstatacją, że w ten sposób dojść może do naruszenia standardu konstytucyjnego w zakresie potwierdzającej godność osobistą człowieka wolności komunikowania się, obejmującej poufność co do faktu, że jest się adresatem określonych przekazów. Kontakty w obszarze wymiaru sprawiedliwości stanowią jeden z przejawów życia społecznego, służą realizacji szeregu użytecznych zadań i finalnie nie mogą być postrzegane jako sfera wrażliwa do tego stopnia, że pogwałceniem poufności komunikacji miałyby być już samo podanie w zpo daty rozpatrzenia sprawy obywatela i rodzaju kierowanej doń korespondencji.

Obiekcje w powyższym zakresie wydają się nadmierne, zaś sądy muszą dysponować instrumentem umożliwiającym szybką identyfikację przesyłanej korespondencji, a w obecnych realiach rolę tę odgrywa zwrotne potwierdzenie odbioru, zawierające dane wynikające z odpowiednich aktów wykonawczych. Ewentualne natomiast postulaty *de lege ferenda* winny być formułowane względem prawodawcy i autora przepisów wykonawczych, nie zaś wobec sądów, zobligowanych posługiwać się opracowanymi centralnie wzorami z.p.o., wykorzystywanymi jednolicie przez wszystkie jednostki organizacyjne na terenie kraju.

Z poważaniem

Joanna Bitner

Sąd Okręgowy w Warszawie
XIX Wydział Wizytacyjny
al. "Solidarności" 127
00-898 WARSZAWA

OPLATA POBRANA TAXE PERÇUE – POLOGNE
umowa z Poczta Polska S.A. nr WZP-43-46/2018 F

F

ZAL. NR.

Wiz. 450-162/20/K

Polecona
-za potwierdzeniem odbioru

Rzecznik Praw Obywatelskich
Pan Adam Bodnar
Al. Solidarności 77
00-090 WARSZAWA
Polska

